
Η κρίση και οι απώλειες της αυτοκρατορίας κατά τον 11^ο αι

Με το Θάνατο του Βασιλείου Β' το Βυζάντιο:

- ✓ Είχε Θριαμβεύσει στα πεδία των μαχών
- ✓ Είχε εξελιχθεί σε παγκόσμια δύναμη με ευρύτατο διεθνή ρόλο
 - ✦ Είχε καλλιεργηθεί η ψευδαίσθηση ότι είχε εξασφαλιστεί αδιατάρακτη και διαρκής ειρήνη.

(α) Η εσωτερική κρίση

Με την άνοδο των απογόνων του Βασιλείου Β'¹ και της δυναστείας των Δουκάδων² η κατάσταση αρχίζει και αλλάζει:

ΣΕ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ:

Ακολουθήσαν μέτρα αποστρατιωτικοποίησης:

- Παραμέληση στόλου (η «δόξα της Ρωμανίας»)
- Σταδιακή διάλυση Θεμάτων και Θεματικών στρατών
- Αντικατάσταση υποχρεωτικής στρατιωτικής Θητείας με έναν φόρο που χρησιμοποιήθηκε για τη στρατολογία ξένων μισθοφόρων → χρησιμοποίηση πολλών ξένων σε ανώτερες θέσεις

ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

Εκδηλώνονται ταραχές και εξεγέρσεις επαρχιακών αγροτικών πληθυσμών λόγω της επιβολής νέων φόρων από μία αυταρχική κεντρική κυβέρνηση³.

ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ:

Η πολιτική αστάθεια⁴ που εκδηλώθηκε γύρω στα 1060 ενίσχυσε την αίσθηση ότι η αυτοκρατορία είχε περιέλθει σε γενικευμένη κρίση.

(β) Οι στρατιωτικές αποτυχίες

- Νέοι εχθροί άρχισαν να απειλούν την εδαφική ακεραιότητα του κράτους:
 - ο **Σελτζούκοι**: τουρκικό φύλο που στη μάχη του [Μάτζικερτ](#)⁵ (1071)

¹ Ήταν τρυφηλοί και αμάθητοι σε θέματα εξουσίας.

² Ήταν λόγιοι και δεν ενδιαφέρονταν για στρατιωτική ετοιμότητα Αυτοκρατορίας.

³ Έχει ήδη καταρτηθεί το *αλληλέγγυον* του Βασιλείου Β'

⁴ Στα μέσα του 11ου αιώνα γίνονταν στο Βυζάντιο άγριοι φεουδαρχικοί εμφύλιοι πόλεμοι με αφορμή το Θρόνο. Από το 1057 ως το 1081 άλλαξαν πέντε αυτοκράτορες. Οι φεουδαρχικοί εμφύλιοι πόλεμοι έγιναν αιτία να εξασθενήσει το βυζαντινό κράτος και να χειροτερευτεί η εξωτερική πολιτική θέση του.

⁵ Ο Ρωμανός Δ' Διογένης παντρεύτηκε τη νεαρή χήρα του αυτοκράτορα Κων/νο Δούκα παρά τους όρκους της προς αυτόν λίγο πριν πεθάνει. Αυτό δημιούργησε αντιπαράθεση με την αριστοκρατία της Κων/λης και τη δυναστεία των Δουκάδων που ήθελαν το Μιχαήλ (γιο της Ευδοκίας και του Κων/νου Δούκα) στο Θρόνο. Πολλοί θεωρούν ότι η ήττα στο Μάτζικερτ

συνέτριψε τα μισθοφορικά στρατεύματα του Βυζαντίου με επικεφαλής τον αυτοκράτορα Διογένη Δ' Διογένη⁶ λόγω:

- ✓ έλλειψης οπλισμού,
- ✓ πειθαρχίας και ηθικού αλλά και
- ✓ προδοτικής συμπεριφοράς του άμεσου περιβάλλοντος του αυτοκράτορα .

Εικόνα από τη μάχη του Μάτζικερτ

- **Νορμανδοί**: αφαίρεσαν από το Βυζάντιο τις ιταλικές του κτήσεις (1071)
- **Ούγγροι**: επικίνδυνοι αντίπαλοι
- **Σέρβοι**: » »

☛ Κρίσιμη και μεταβατική περίοδος, φάση στασιμότητας και υποχώρησης της βυζαντινής δύναμης

Οι παρακάτω χάρτες δείχνουν την εδαφική συρρίκνωση της Αυτοκρατορίας από το Θάνατο του Βασίλειου Β'

[Το Βυζάντιο το 1025- με το Θάνατο του Βασίλειου Β'](#)

[Το Βυζάντιο 1045](#)

[Βυζάντιο αρχές 10ου αι](#)

[Το Βυζάντιο 1097](#)

οφείλεται και στην προδοτική συμπεριφορά του Ανδρόνικου Δούκα που δεν επενέβη με το εφεδρικό του στράτευμα, όταν χρειάζονταν στη μάχη.

⁶Συνελήφθη από τον [Αρπ Ασλάν](#), ο οποίος όμως τον θαύμασε και συνήψε μαζί μια ευνοϊκή συνθήκη για την Αυτοκρατορία. Όμως, όταν επέστρεψε στην Κωνσταντινούπολη, το περιβάλλον των Δουκάδων τον συνέλαβε, τον τύφλωσε και εκάρη μοναχός. Μετά από λίγο πέθανε.

